

Subjekt – nitro a vnějšek

„Subjekt“ v novějším pojetí nemůže být redukováně chápán jako pouhé nitro, ať už je „vnější svět“ pro něj nepřístupný, anebo ať je třeba vůbec škrtnut a popřen. Subjekt se v novém myšlení stává z „objektu“ právě „subjektem“ tím, že se mu dostává nitra, niternosti. Niternost ovšem není totožná se „subjektivitou“ (čímž se rozumí „vědomí“): niternost je skutečností, je „skutečná“, není tudíž takto jen „myšlena“ či „uvědomována“ v nějaké (něčí) perspektivě. Niternost, přesněji konkrétní „nitro“ náleží k subjektu samému, k jeho „bytí“. Svým nitrem je tedy subjekt (jakožto pravé jsooucn) právě subjektem; po vnější stránce by mohlo „něco“ také vypadat jako subjekt, ale bez vlastního nitra a vlastního („přivlastněného“) vnějšku by subjektem nebylo a být nemohlo. Je to tedy nitro, co subjekt činí subjektem. Vnějšek lze různými způsoby a v různém rozsahu napodobovat, kdežto nitro (každé nitro) je jedinečné, „individuální“, na nic jiného (ani na žádné jiné nitro) nepřevoditelné a zejména z ničeho jiného neodvoditelné. Nepochybně proto platí, že subjekt se nestává subjektem teprve „pro sebe“, ve svém vědomí (ve své subjektivitě), nýbrž svým bytím každou eventuelní svou subjektivitu (pokud k ní dospěje) předchází. V tom smyslu platí, že každý subjekt se může subjektem stávat pouze „ve-světě“; to však vůbec neznamená, že niternost se může stávat niterností rovněž pouze „ve-světě“, jak má za to např. Heidegger. Každá „bytosť“, každé „pravé jsooucn“ se sice může stát subjektem teprve „ve-světě“, ale do toho „světa“ (tj. do té situace „bytí-ve světě“) se nejprve musí nějak dostat. A jak se může nějaké „pravé jsooucn“ dostat do světa? Tak, že „se zrodí“, že vznikne „zrodem“ – a to je možné jen tak, že začne vykonávat své „bytí“ tím, že svou „niternost“ (tj. vnitřní, nepředmětnou „stránku“) začne zvnějšňovat, tj. že začne „vyvstávat“ jako jsooucí pro jiná jsooucn (pravá jsooucn ovšem, která také mají své nitro). Ale aby něco takového bylo vůbec možné, musí tu takové „pravé jsooucn“ nejprve nějak „být“, a to ještě před tím, než se začne zvnějšňovat, než se začne „dít“ svým sebe-vykonáváním. Proto je třeba mít pevně za to, že žádné pravé jsooucn není „již od počátku bytím-ve-světě“, jak má za to Heidegger, nýbrž že se opravdu do světa musí nejprve nějak dostat tím, že začne svým nitrem (resp. „ze“ svého nitra) přecházet a pronikat – a že si ovšem zároveň s tímto svým pronikáním do určité „situace“ (kterou si nevybírání) začne tuto situaci také osvojovat a v důsledku toho začne výkon svého bytí modifikovat.

(Písek, 080425-1.)